

Οι 48 μειονότητες της Τουρκίας

Ο 20ός αιώνας έχει χαρακτηριστεί από τους διεθνολόγους, ιδιαίτερα δὲ ἀπὸ τοὺς ἀσχολούμενους μὲ τὸ Διεθνὲς Δίκαιο, ὡς ὁ Αἰώνας τῶν Ἐθνοτήτων. Ὑπ' αὐτὸ τὸ πρῖσμα ὁ ἐπερχόμενος 21ος αἰώνας θὰ ἔπρεπε ἴσως νὰ ὀνομασθῆ Αἰώνας τῶν Μειονοτήτων. Αὐτὸ τὸ χαρακτηριστικὸ τὸ δλέπουμε νὰ ἀναδεικνύεται ἰδίᾳ μετὰ τὴν πτώση τοῦ λεγόμενου ὑπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ, μὲ ὅ,τι αὐτὴ συνεπάγεται στὶς χώρες τῆς πρώην Σοβιετικῆς Ἐνώσεως, ὅπου οἱ καταπιεσμένες ἐθνότητες ξεσηκώθηκαν καὶ μειονότητες πληθυσμιακῆς ζητοῦν αὐτονομία, ἀναγνώριση τῆς ἐθνικῆς τους ταυτότητας, τῆς γλώσσας τους καὶ τῶν ἰδιαιτεροτήτων τους, ἀκόμη δὲ σὲ πολλὰς περιπτώσεις αὐτονομία, ὅπως οἱ Ἕλληνες τῆς Γεωργίας καὶ τῆς Οὐκρανίας, ἡ ἀνεξαρτησία, ὅπως οἱ Τάταροι τῆς Κριμαίας καὶ οἱ Τσετσένοι τοῦ Καυκάσου.

Ἄν ὅμως τοῦτο συμβαίνει στὶς χώρες τῆς πρώην Σοβιετικῆς Ἐνώσεως, τὸ ζήτημα τοῦτο παρουσιάζεται περισσότερο ὀξὺ στὰ Βαλκάνια καὶ στὶς δύο ἀκτὲς τοῦ Αἰγαίου, πού ἀπὸ τὴν αὐγὴ ἀκόμη τῆς ἱστορίας εἶχαν ἐνιαῖο καὶ ἰδιαίτερο πολιτισμό. Καὶ ἂν στὴν Ἑλλάδα ἡ καταστροφή τοῦ 1922 ἐφέρε μὲν 1.500.000 Ἕλληνες Μικρασιάτες πρόσφυγες χριστιανῶν ὀρθοδόξου, μὲ ἀντίστοιχη ἔξοδο 400.000 περίπου μουσουλμάνων, ὄχι ἀναγκαιῶς ὅλων Τουρκογενῶν (π.χ. οἱ Βαλαάδες τῆς Ἡπείρου καὶ τῆς Μακεδονίας καὶ οἱ Τουρκοκρητικοὶ δὲν ἦσαν καὶ δὲν εἶναι Τούρκοι ἀλλὰ ἐξιλαμισμένοι Ἕλληνες), εἶχε ὅμως καὶ εὐεργετικὸ, θὰ μπορούσε νὰ πῆ κανεῖς, ἀποτέλεσμα, διότι ὁ Ἑλλαδικὸς πληθυσμὸς ἐμφανίζεται ὁμοιογενῆς, ἀφοῦ τὸ 98% τοῦτου εἶναι Ἕλληνες, πού μιλοῦν τὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ἔχουν ὡς θρησκεία τὸν Χριστιανισμὸ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Στὴν Τουρκία ἡ ἀνταλλαγὴ αὐτὴ τῶν πληθυσμῶν ἐπέτεινε ἀκόμη πῶς πολὺ τὸ ὑπάρχον πρόβλημα τῶν μειονοτήτων, ἀφοῦ στὴν ἡδὴ ὑπάρχουσες μεγάλες καὶ μικρὲς πληθυσμιακῆς μονάδες, προσετέθησαν καὶ ἄλλες.

Καὶ ἐνῶ στὴν Ἑλλάδα οἱ ἐλάχιστες ὑπάρχουσες ἐθνικῆς μειονότητες (ἡ Μουσουλμανικὴ, ἡ Ἰουδαϊκὴ, ἡ Ἀρμενικὴ) ἔτυχαν γενικῶς ἀψόγου μεταχειρίσεως καὶ ἔτυχε ἀπόλυτου σεβασμοῦ ἡ ἐθνικὴ, γλωσσικὴ καὶ θρησκευτικὴ ἰδιαιτερότητά τους, μὲ ἀποτέλεσμα οἱ μειονότητες αὐτές, μὲ προεξάρχουσα τὴν Μουσουλμανικὴ, νὰ προοδεύουν ἀκόμη καὶ νὰ αὐξάνονται πληθυσμιακὰ (ἡ Μουσουλμανικὴ ἀπὸ 70.000 τὸ 1922 ἔχει ξεπεράσει σήμερα τὶς 150.000) μὲ 400 μουσουλμανικὰ σχολεῖα, τζαμιά τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς αὐξάνεται ὁσημέραι, ἐφημερίδες στὴν Τουρκικὴ κ.λπ., ἡ Ὄθωμανικὴ Τουρκία, ἰδίως ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ περασμένου αἰῶνος, ἡ Τουρκία τῶν Νεοτούρκων ἀπὸ τὸ 1908 καὶ ἡ Τουρκία τοῦ Κεμάλ Ἀτατούρκ ἀπὸ τὸ 1922, ἀκολούθησαν μὲ ἀπόλυτο σεβασμὸ τὸ δόγμα «ἓνα ἔθνος, μία γλῶσσα, μία πατρίδα».

Ἀπὸ τὰ παραδείγματα ὑλοποιήσεως τοῦ δόγματος αὐτοῦ εἶχαμε στὶς ἐξῆς χρονικῆς στιγμῆς σύμφωνα μὲ τὰ ἀναγραφόμενα στὸ βιβλίον τοῦ Γενικοῦ Προξένου τῶν Η.Π.Α. στὴν Ἑγγὺς Ἀνατολὴ Τζῶρτζ Χόρτον, πού φέρει τὸν τίτλον «*Ἡ Κατὰ τῆς Ἀσίας τὰ ἀκόλουθα γεγονότα:*

- Τὸ 1822 ἐσφάγησαν στὴν Χίο Ἕλληνες 50.000.
- Τὸ 1826 ἐσφάγησαν στὸ Μεσολόγγι Ἕλληνες 8.750.
- Τὸ 1826 ἐσφάγησαν στὴν Κωνσταντινούπολι Γενίτασοροι 25.000.
- Τὸ 1850 ἐσφάγησαν στὴν Μοσσοῦλη Ἀσσύριοι 10.000.
- Τὸ 1860 ἐσφάγησαν στὸν Λίβανο Χριστιανοὶ Μαρωνῖτες 12.000.
- Τὸ 1876 ἐσφάγησαν στὴν Βουλγαρία Βούλγαροι 14.000.
- Τὸ 1877 ἐσφάγησαν Ἀρμένιοι 1.400.
- Τὸ 1879 ἐσφάγησαν Ἀρμένιοι 1.250.
- Τὸ 1881 ἐσφάγησαν στὴν Ἀλεξάνδρεια Χριστιανοὶ 2.000.
- Τὸ 1892 ἐσφάγησαν στὴν Μοσσοῦλη Χριστιανοὶ 3.500.
- Τὸ 1894 ἐσφάγησαν στὴ Σαμψούντα Ἀρμένιοι 12.000.
- Τὸ 1895 ἐσφάγησαν στὴν Κωνσταντινούπολι Ἀρμένιοι 12.000.
- Τὸ '95-'96 ἐσφάγησαν στὴν Ἀρμενία 150.000,

μὲ ἀποκορύφωμα τὶς μεγάλες σφαγῆς τῶν Ἀρμενίων (1.500.000 τὸ 1914-1915), τῶν Ἑλλήνων Ποινίων (350.000 τὸ 1919), τῶν Κούρδων (τὸ 1925 καὶ τὸ 1930), ἀλλὰ καὶ σήμερα καὶ πάλι τῶν Κούρδων καὶ τῶν Ἀλεβιτῶν στὸ Καρχαμὰν Μαράς. Σὲ ποῖο ποσοστὸ ὅμως ἡ πολιτικὴ αὐτὴ τῆς Ἐθνικῆς καθάρσεως διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου ἔχει πετύχει; Τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν τῶν σφαγῶν, τῶν ἐξανδραπο-

δισμών και του δίκαιου εξισλαμισμοῦ τῶν αὐτοχθόνων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εἶναι μᾶλλον «πενιχρά».

Σήμερα στὴν Μικρὰ Ἀσία, ποὺ κατέχεται ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ὑπάρχουν πάνω ἀπὸ 50 ἐθνότητες. Τὸ «καθαρὸ» Τουρκικὸ στοιχεῖο ἀντιπροσωπεύει ποσοστὸ κάτω τοῦ 20% σὲ συνολικὸ πληθυσμὸ 62.154.000 κατοίκων. Τὸ Κουρδικὸ ἔθνος ἀριθμεῖ 20 ἑκατομμύρια. Διακεκριμένοι ἐθνολόγοι, στατιστικολόγοι καὶ ἱστορικοὶ χαρακτηρίζουν τὴν κατάσταση ἐκρηκτικὴ σὲ μιά τεχνητὴ ἐπικράτεια χωρὶς ὁμοιογενὴ ἐθνικὴ σπονδυλικὴ στήλη, σὲ ἓνα ἀχανές κράτος 779.452 τ.μ., ποὺ συνενώνει μὲ τὴν στρατιωτικὴ βία 48 ἐθνότητες, μὲ ξεχωριστὴ ἢ καθεμίᾳ γλωσσικὴ καὶ θρησκευτικὴ ἰδιομορφία. Μόνο τὸ ἑλληνικὸ στοιχεῖο, ποὺ ἐξετουρκίσθη καὶ ἐξισλαμίσθη διὰ τῆς βίας, ξεπερνᾷ τὰ 20 ἑκατομμύρια. Ἐν τὸν ἀριθμὸν αὐτὸ προστεθοῦν καὶ ἄλλες ὑπόδουλες ἐθνότητες, ποὺ ὑπέστησαν ἀγριούς διωγμούς καὶ ὀλοκαυτώματα (Κοῦρδοι, Ἀρμένιοι καὶ Ἀραβες), τότε εἶναι αὐτονόητο, ὅτι τὸ νέο κεμαλικὸ καθεστῶς τῆς Ἀγκυρας δὲν ἀντιπροσωπεύει παρὰ μίᾳ ἐθνικῆς μειονότητας, ὄχι αὐτόχθονα ἀλλὰ παρείσακτη καὶ κατακτητικὴ. Αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ τυραννικὸ καθεστῶς κάθε ἄλλο παρὰ εὐνοεῖται ἀπὸ τὴν σημερινὴ συγκυρία τῆς ἀφυπνίσεως καὶ τῆς ἐξεγέρσεως τῶν ὑποδούλων ἐθνότητων σὲ αὐταρχικὰ καὶ συγκεντρωτικὰ κράτη.

Κυριώτερες ἐθνότητες ποὺ ζοῦν στὸν ὠρὸ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας

Ἀλεβίτες: Συγκροτοῦν τὸ 20% περίπου τοῦ τουρκικοῦ πληθυσμοῦ (πάνω ἀπὸ 12.000.000) καὶ εἶναι ἡ δευτέρη θρησκευτικὴ δύναμη μετὰ τῶν Σουνίτες. Πρόκειται γιὰ τὴν δυναμικότερη ἰσλαμικὴ αἵρεση, ποὺ προήλθε ἀπὸ τὴν σύγκρουση τῶν Τούρκων μὲ τοὺς Πέρσες. Ἀπλοῦν μιά συμπεριφορὰ πὸ κοσμικὴ καὶ δημοκρατικὴ ἀπὸ ἐκείνη τῶν Σουνιτῶν καὶ πολιτικὰ πρόσκεινται πρὸς τὶς ἀριστερές καὶ ἀκροαριστερές πολιτικὲς δυνάμεις. Τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1978 πραγματοποιήθηκε μεγάλη σφαγὴ τῶν Ἀλεβιτῶν (Ἀλάουι) μὲ 1.000 καὶ πλέον νεκρούς στὸ Καχραμάν Μαρὰς. Στὸ σύνολο τῶν 140.000 πολιτικῶν κρατουμένων στὴν δεκαετία τοῦ 1980 οἱ 120.000 ἦταν Ἀλεβίδες. Τὸ ἀλεβιτικὸ στοιχεῖο ἐπιχωριάζει στὸν νομὸς Τσορούμ, Ἀμασειάς, Τοκάτης, Σεβαστείας, Ἐρζιντζάν, Τούντζελι, Ἐλαζίζ, Μαλάτειας καὶ Καχραμάν Μαρὰς. Σὲ ὅλη τὴν ἱστορικὴ τὸν πορεία οἱ Ἀλεβίτες εἶχαν τὴν ἐντονότατη ἐπίδραση τοῦ Ἑλληνισμοῦ (Νεοπλατωνισμὸς τοῦ Πλωτίνου, ἐκπρόσωποι τῆς Μικρασιατικῆς ἀγιολογίας καὶ μαρτυρολογίας, Μπεκτασισμὸς).

Τούρκοι Σουνίτες Yuruk (Γιουρούκοι): Ἀνέρχονται σὲ περίπου 70.000 καὶ ζοῦν ἡμινομαδικὴ ζωὴ στὴ Δυτικὴ Ἀνατολία.

Τουρκμένιοι Σουνίτες: Δὲν ὑπάρχουν ἀπογραφικὰ στοιχεῖα.

Τουρκμένιοι Ἀλεβίτες: Ὁ Gopaze τοὺς ἐκτιμᾷ σὲ 10.000.000 κατὰ τὸ 1980.

Ταχτασηδες Ἀλεβίτες: Οἱ συγγραφεῖς τοὺς ἐκτιμοῦν τὸ 1968 σὲ 100.000. Ζοῦν στὴν Σμύρνη, Ἀϊδίνιο, Μοῦγλα, Ντιεσιλί, Ἰσπαρτὰ (Σπάρτη), Ἀδανα κ.λπ.

Ἀμπνιτᾶλ Ἀλεβίτες: Ὑπολογίζονται σὲ μερικὲς ἑκατοντᾶδες οἰκογένειες. Ἡ γλῶσσα τους ἔχει πολὺ περσικὰ στοιχεῖα.

Ἀζέροι Τούρκοι Σιίτες (Shii): Καταμετρήθηκαν 106.000 τὸ 1975.

Ἀζέροι Τούρκοι: Ἀπὸ τὸ Καραμπάχ καὶ τὸ Καραπαχάχ. Ὑπερβαίνουν τὶς 100.000.

Γιουγκοῦροι (Uyгур): Σουνίτες μουσουλμᾶνοι.

Κιργίσιοι (Kirgiz, Kiskislar): Μὲ δικὴ τους γλῶσσα, ποὺ ἀνήκει στὴν ἀραλοκασπιανὴ ὀμάδα. Ζοῦν στὸ Ἰκόνιο, τὴν Ἀγκυρα, τὰ Ἀδανα κ.ἄ.

Καζάκοι (Kazaklar): Σουνίτες πρόσφυγες ἀπὸ τὴν πρῶν Ε.Σ.Σ.Δ. (1952).

Οὐζμπέκοι (Ozbekler): Μιλᾶνε τουρκογενὴ διάλεκτο τῶν Τατάρων τῆς Σιβηρίας μὲ ἰσχυρές περσικὲς ἐπιδράσεις. Ζοῦν στὴν Ἀγκυρα, τὸ Ἰκόνιο, τὸ Μερκέρ κ.ἄ.

Οὐζμπέκοι Τάταροι: Ζοῦν στὸ Ἰκόνιο, τὸ Κιχανπελι καὶ τὴν Ἀγκυρα. Σουνίτες μουσουλμᾶνοι.

Τάταροι τῆς Κριμαίας (Kirim Tartalar): Ζοῦν στὴν Ἀνατολία. Εἶναι σουνίτες Ἰσλάμ Χανεφί.

Νογκᾶς Τάταροι (Nogaylar Tartalar): Ἰσλάμ Χανεφί. Συγγενεοῦν μὲ τοὺς Καζάκους, Οὐζμπέκους. Μιλᾶνε νογκαϊκὰ (Nogayca) καὶ ζοῦν στὸ Τσορούμ.

Μπαλκᾶρ καὶ Καρακᾶι (Malkalar, Balkalar): Ζοῦν σὶς περιοχὲς Τσορούμ, Τοκάχ, Ἐσκι Σεχίρ, Ἰκόνιο, Καισάρεια, Κωνσταντινούπολι, Ἀφίον Καραχισάρ.

Κουμουκ (Kumuklar): Σουνίτες Ἰσλάμ. Μιλᾶνε τὸ ἰδιῶμα κουμουκ-τίλ. Ζοῦν κατὰ χιλιάδες στὴ Σεβάστεια, τὰ Αρδανέλλια, τὸ Γαλιόδακ κ.ἄ.

Μουσουλμάνοι πρόσφυγες από την Βουλγαρία: Λέγονται και Μουχακίρ (μετανάστες) και Πομάκοι. Προέρχονται από τους Άγριανες, φυλή της Β.Δ. Ροδόπης. Το όνομα Άγριανες είναι άμιγώς ελληνικό.

Μουσουλμάνοι πρόσφυγες από την υπόλοιπη Βαλκανική: **Πομάκοι, Τσιτσάκ, Καρατζιοβλήδες, Βόνιοι, Χερσέκοι**, (έλληνοφώνοι από τις περιοχές Βοΐου, Γρεβενών και Κοζάνης). Μιλάνε τουρκικές διαλέκτους, ελληνικά, σερβοκροατικά. Στην Τουρκία έφτασαν περί τους 1.205.000 πρόσφυγες του Α' και Β' παγκοσμίων πολέμων. Θρησκεία: Σουνίτες, Άλεβίτες, Μπεκτασί, Χριστιανοί της Όρθόδοξης Σερβικής Έκκλησίας.

Οι **Βαλαάδες**, μολονότι αναγκάστηκαν σ' έξιλαμισμο, διατήρησαν άνοθευτη την ελληνική γλώσσα και σεβάστηκαν τους τύπους και τ' έθιμα της έλληνορθόδοξης χριστιανικής λατρείας. Άκολούθησαν μ' σεβασμό τ' αμυστήρια, τις γιορτές και τις νηστείες τών χριστιανών. Ζούν σήμερα στο Μαντένχ της Άγκυρας, στη Νιγδη Καππαδοκίας και στην Πόλη.

Θεσσαλονικείς: Έλληνες μουσουλμάνοι, πρόσφυγες τών δύο πολέμων από την Θεσσαλονίκη. **Νταγκιστανοί:** Πρόσφυγες από τ' Νταγκιστάν. Δέκα χιλιάδες άτομα ζούν στο Μπαλικέ Σεχίρ, στο Ντενιζλί, στο Τοκάτ, τ' Άδανα, την Προύσα και τ' Σμύρνη. Ίθροκαυκασιανή διάλεκτος.

Σουδανοί (Arap): Περίπου 5.000, Άλεβίτες.

Έσθονοί (Estonlar): Μ' φίννο-ούγγρικό γλωσσικό ίδίωμα. Έγκαταστάθηκαν περίπου 4.000 άτομα πριν από τόν Α' Παγκόσμιο Πόλεμο στο χωριό Νιγκόλ. Έκπατρίσθηκαν στόν Καύκασο. Επέστρεψαν μετά τόν Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Διατηρούν την Εύαγγελική χριστιανική τους πίστη, την έθνολογική ταυτότητα και την γλώσσα τους.

Κούρδοι (Kurd, Kirmanj): Οί έντός της τουρκικής επικράτειας ύπολογίζονται σ' 20.000.000 και ζούν στη Ν.Α. Τουρκία, αλλά και σ' όλα τ' μεγάλα άστικά κέντρα της χώρας. Τά 3/4 τών Κούρδων δέν μιλάνε τουρκικά. Άπό τόν 11ο αιώνα έως τόν 19ο και τις ήμέρες μας, πού διαρκεί ή τουρκοποίηση της Άνατολής, οί Κούρδοι ύπήρξαν ή ισχυρότερη έστία αντίστασης κατά του τουρατισμού και του παντουρκισμού. Η κουρδική γλώσσα έχει πολλά άραβολερσικά στοιχεία.

Γεζίτες (Yezidi) μ' θρησκεία πού συνδυάζει στοιχεία χριστιανισμού, ίσλαμισμού και σουφισμού του 12ου αιώνα. Οί Τοϋρκοί σουνίτες τους άποκαλούν «άπιστους» και «βρώμικους». Τό 1978 έκαιοντάδες Κούρδοι Άλεβίτες έκτελέστηκαν στους δρόμους από όπαδούς τών τουρκικών πολιτικών κομμάτων Μ.Σ.Ρ. και Μ.Η.Ρ. Μιλάνε μεταξύ τους την γλώσσα τών Ζαζά και τών Κιρμανί.

Γεζιντί: Άυτόαποκαλούνται και Ίζιντί, Νταβαζίμ και Ίζεντί. Στην Τουρκία ζούν πάνω από 1.000.000.

Ζαζά Σουνίτες: Άνέρχονται σ' 2.000.000. Μιλάνε τ' Ζαζά (ιρανική διάλεκτο) και είναι σουνίτες και σουφί.

Ζαζά Άλεβίτες: Στην άπογραφή του 1965 καταμετρήθηκαν πάνω από 150.000. Οί συγγραφείς τους άνδάζουν σ' μερικές έκαιοντάδες χιλιάδες.

Όσσέτοι (Ossetes): Ζούν σ' 39 τουρκικές έπαρχίες. Μιλάνε ιρανικό γλωσσικό ίδίωμα. Είναι σουνίτες.

Άρμένιοι: Στην άπογραφή του 1965 καταμετρήθηκαν 56.286 Άρμένιοι, πού μιλάνε άμιγώς την άρμενική και 69.526 Χριστιανοί Γρηγοριανοί. Στους διωγμούς του 1894-1896 σκοτώθηκαν και δασανίσθηκαν 100.000 Άρμένιοι. Πέθαναν από πείνα και κρύο. Καταστράφηκαν 2.500 χωριά. Κατέφυγαν στην Ύπερκαυκασία και την Βαλκανική 100.000 και 40.000 άλλαξοπισήσαν διά της βίας. Τελικά ό άρμενικός πληθυσμός της Τουρκίας έλαττώθηκε κατά 400.000. Νέα γενοκτονία τό 1915. Θανατώνονται και έξαφανίζονται κατά τόν πλέον άπάνθρωπο τρόπο 1.500.000 Άρμένιοι.

Χεμνιλί: Έχουν καταγραφεί περίπου 50.000. Οί μισοί μιλάνε άρμενικά και οί άλλοι μισοί τουρκικά.

Άλβανοί (Arnavut): Στην άπογραφή του 1965 δήλωσαν, ότι μιλάνε άλβανικά 12.800 και άλβανικά ώς δεύτερη γλώσσα άλλοι 48.700. Ζούν στην Δυτική και Κεντρική Άνατολία, Σαμφούντα, Τοκάτη και άλλου.

Κοζάκοι του Κουμπάντ: Μιλάνε άρχαϊκή ρωσική διάλεκτο. Ζούν σ' μικρές ομάδες στο Μπαλικέ Σεχίρ και στο Κοκαγκιόλ.

Ρώσοι Μολοκανοί: Ζούν στο Κάρς και μιλάνε ρωσικά. Είναι όρθόδοξοι χριστιανοί.

Πολωνοί: Χριστιανοί διάσπαρτοι σ' μικρές ομάδες στα μεγάλα άστικά κέντρα.

Ἀθίγγανοι: Οἱ περισσότεροι ζοῦν στὸ Εὐρωπαϊκὸ μῆμα τῆς Τουρκίας.

Ἑλληνες Χριστιανοί: Μετὰ τὴν ἤττα τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ τὸ 1922 ἐγκατέλειψαν τὴν Τουρκία 1.500.000 ἑλληνικῆς καταγωγῆς ὀθωμανοὶ ὑπήκοοι. Ἡ φυγὴ τους νομιμοποιήθηκε τὸ 1923 μὲ τὴν Συνθήκη τῆς Λωζάνης. Μετὰ τὰ Σεπτεμβριανὰ τοῦ 1955 καὶ τὰ γεγονότα τοῦ 1963 ὁ ἑλληνισμὸς τῆς Πόλης, τῆς Ἰμβρου καὶ τῆς Τενέδου δὲν ξεπερνᾶ τὰ 5.000 ἄτομα.

Ἑλληνες μουσουλμᾶνοι (Rum): Τὸ 1965 ἐδήλωσαν 4.535 τῶν ἑλληνικῆ ὡς μητρικῆ τους γλῶσσα. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ αὐτοὺς εἶναι κρυπτοχριστιανοί.

Ἀραβες σουνίτες (Arab Sunni): Ζοῦν στὸ Χατάι, τὸ Σύριτ, τὴν Μπιτλὶς καὶ τὸ Μούς. Μιλᾶνε ἀραβικά, κουρδικὰ καὶ τουρκικά. Στὴν ἀπογραφή τοῦ 1965 καταμετρήθηκαν 365.340.

Ἀραβες Νουσαϊρί: Περίπου 300.000 ζοῦν στὴν ἐπαρχία Χατάι. Μιλᾶνε ἀραβικὴς διαλέκτους. Εἶναι Ἀλεβίτες μουσουλμᾶνοι.

Ἀραβες χριστιανοί: Αὐτοτιτλοφοροῦνται Nasrani (Ὁρθόδοξοι). Καταμετρήθηκαν 5.000 στὸ Πατριαρχεῖο τῆς Ἀντιοχείας. Στὴν Ἀραβοελληνικῆ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ὑπάγονται σύμφωνα μὲ στοιχεῖα τοῦ 1983 περίπου 900.000 πιστοί.

Ἑβραῖοι: Στὴν ἀπογραφή τοῦ 1965 καταγράφονται 38.267 Ἰουδαῖοι.

Ἀραμαῖοι, Σύριοι Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί: Ζοῦν στὶς ἐπαρχίες Ντιγιαρμπακίρ, Μαλάτια, Ἐλανγκίρ, Κιλίλιτ, Ἴντιλ κ.ἄ. ξεπερνοῦν τὶς 100.000. Μιλᾶνε «τιρόιο» (ἀραμαϊκῆ ἀραβικῆ διάλεκτος).

Χριστιανοὶ Συροχαλδαῖοι (Kardani, Nasturi): Μερικὲς δεκάδες χιλιάδες στὰ συροϊρακινὰ σύνορα. Μιλᾶνε τὴν σημιτικῆ διαλέκτου σουρίτ.

Τσερκέζοι (Κιρκάσιοι): Ξεπερνοῦν τὸ 1.000.000 κατοίκους καὶ ζοῦν σὲ 897 οἰκισμοὺς. Ἡ γλῶσσα τους εἶναι μῦμα ἀμπχαζικῶν καὶ οὐπικλὶ στοιχείων.

Τσετσένοι καὶ Ἰνγκούζι: Μιλοῦν τσετσενικά (τῆς καυκασιανῆς γλωσσικῆς οἰκογένειας).

Γεωργιανοί (Karteli, Kartlebi): Περίπου 100.000 ζοῦν στὶς ἐπαρχίες Ὁρντού, Σακάρνα, Προῦσας, Κοτσάλι, Σαμψούντας, Σινώπης καὶ Ἀμάσειας. Μιλᾶνε γεωργιανὰ (ἰδηροκαυκασιανῆ γλωσσικῆ οἰκογένεια). Πιστεύουν στὸ Ἰσλάμ καὶ στὸν Χριστιανισμὸ.

Λαζοὶ (Laz): Περίπου 1.500.000 ζοῦν στὴν ἀνατολικὴ καὶ στὴν δυτικῆ Ἀνατολία καὶ κατὰ μῆκος τῶν παραλίων τοῦ Πόντου ἀπὸ τὴν Σινώπη ὡς τὴν Ριζοῦντα. Μιλοῦν τὰ ἑλληνοποντιακά, τὰ ὁποῖα καὶ γράφουν μὲ λατινικῆ γραφή. Περηφανεύονται γιὰ τὴν ἑλληνικὴ καταγωγή τους. Ἀρκετοὶ εὐρίσκονται καὶ στὴν Πόλη. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ αὐτοὺς εἶναι κρυπτοχριστιανοὶ καὶ φιλέλληνες.

Ὁ 21ος αἰώνας θὰ εἶναι ὁ πλέον καθοριστικὸς γιὰ τὴν ὑπαρξὴ τῆς σημερινῆς τεχνητῆς ἐπικράτειας τῆς Τουρκίας, ἢ ὁποῖα μετὰ τὴν ἐθνικοαπελευθερωτικῆ ἐξέγερση τῶν Κούρδων καὶ τὴν μείζονα ἀντίσταση τῶν Ἀρμενίων, τίθεται πρὸ τοῦ διλήμματος:

• ἢ νὰ θεμελιώσει κανόνες ἰσότητος δημοκρατικῆς συνύπαρξης μὲ τὶς σημαντικὲς σὲ ἀριθμὸ αὐτόχθονες ἐθνότητες (μὲ ὁμοσπονδιακὲς ρυθμίσεις ἢ μὲ χορήγηση ἀνεξαρτησίας)

• ἢ, ἂν δὲν δύνανται νὰ ἀποδεχθῆ τὶς δημοκρατικὲς ἀρχές, νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν γεωπολιτικὸ χῶρο τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, νὰ ἀποσυρθῆ στὰ ἐνδότερα, γιὰ νὰ διεκδικήσῃ ἐπισηφάλλως ἕνα νέο ἡγεμονιστικὸ ρόλο ἀναρχοιστικὸ παντουρκισμοῦ στὸ Καζακιστάν ἢ στὸ Τουρκεστάν.

Ἐν ὅψει τοῦ νέου γεωπολιτικοῦ γίνεσθαι τὸ ἑλληνικὸ δόγμα «δὲν διεκδικοῦμε τίποτε ἀλλὰ καὶ δὲν παραχωροῦμε σπιθαμὴ τῶν κυριαρχικῶν μας δικαιωμάτων», πρέπει νὰ ἀντικατασταθῆ μὲ τὸ «διεκδικοῦμε τὰ πάντα». Καὶ μετὰξὺ ἄλλων πού διεκδικοῦμε εἶναι:

1) Ἡ προστασία τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων τῶν Ἑλλήνων ὁμοεθνῶν μας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας τόσο τῶν χριστιανῶν, ὅσο καὶ τῶν Ἑλληνοφῶνων βιαίως ἐξισλαμισθέντων μουσουλμάνων καὶ χριστιανῶν.

2) Ἡ προστασία τῶν ἑλληνικῶν μνημείων, τόσο τῶν ἀρχαίων ὅσο καὶ τῶν βυζαντινῶν καὶ μεταγενετέρων καὶ τῆς πολιτιστικῆς μας κληρονομιάς.

3) Ἡ ἀπαγόρευση πλαστογραφίσεως τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ κληρονομίας στὶς ἑλληνικὲς χώρες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

4) Τὸ ἀνοιγμα τῶν ἑλληνικῶν σχολείων καὶ ἡ ἐλεύθερη καὶ ἀκόλυτη διδασκαλία τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἡλίας Γ. Λάιος